

een menschenkind op de schouders kan worden gelegd, en dat moeder-zijn van een christelijk gezin niets minder is dan een goddelijke opdracht.

En zoo'n bondgenoot, die ons dat telkens weer in de gedachten brengt, hebben we wel noodig. Zoo groot is het gevaar, juist voor ons, moeders, die toch ook tegelijk huisvrouw zijn, om af te glijden naar het stoffelijke en verstrikt te raken in al de duizend-en-één zorgen van onze huishoudelijke machinerie, die toch ook perfect moet loopen, zonder hinderlijke stagnatie. En dan: met al die zorgen voor boonen-inmaak en te kort geworden jurkjes zijn we het zoo gauw weer kwijt, ons voetstuk van geestelijk werkster te zijn.

Maar dan ligt daar, op een tafeltje in den hoek van de kamer (u weet wel, vlak bij het zitje, waar we onze „rustige“ uren genieten) de bondgenoot, het mooie, groote Boek voor Moeder¹⁾ met z'n bemoedigenden, licht-crèmen band en het gezellige raamkiesje. Kijk alleen maar naar den band, en de moedeloosheid drijft al weg. Sla dan het boek open, bij een der eerste hoofdstukken over „De Moeder in de Geschiedenis“, of over „De bron van Moeders kracht“, of verderop over „Het kruis in het huwelijk“ of aan het eind, waar het gaat over „Moeder alleen“, of zelfs het hoofdstuk over „De oude dag“. Overal zult ge het lezen, op welk een hoog plan de moederwaardigheid een vrouw zet en met verwondering zult ge zien, dat de moeder, die in haar troosteloosheid meende niets anders dan huissloof te zijn, in rechtstreekschen dienst des Heeren is, elken dag weer.

Ik ben zoo blij met dit boek en zoo dankbaar dat de prijs zóó is, dat met een beetje sparen het binnen het bereik van vele gezinnen komen kan. Want dit boek is een bron, die men slechts zelden tevergeefs zal opstaan. Heel ons vrouwenleven bestrijkt het. Het bemoeit zich met de vraag „hoe laat zullen we opstaan?“ even goed als met het onderscheid tusschen zeepsoorten en de kwaliteiten van blikgroenten. Het licht in over de beste manier om een verhuizing aan te pakken en evenzooogd handelt het over het probleem „mogen we ook wat zakgeld voor onszelf van het budget afnemen?“ De baby krijgt z'n deel, maar ook de kleuters en de schoolgaande kinderen: ja ook de puberteitsleeftijd is niet vergeten. De verhouding: „Vader—Moeder“, ook die met „Wederzijdsche familie“, „Buren“, „Kennissen“ en „Huispersoneel“ wordt besproken. Over het opstellen van een menu bij een feestelijke gebeurtenis, over het bedenken van cadeautjes en het schrijven van brieven, over handigheden bij het verstellen en ook over het voor ons allen zoo moeilijke punt „eens iets over te kunnen laten aan een ander“ en over de vraag van deelnemen aan het verenigingsleven, ja of neen, kan men in dit rijke boek lezen.

Niets is er bijna vergeten. Misschien, dat de principiëel-aangelegden onder ons nog graag iets meer over de verhouding van de moeder (c.q. het gezin) en de kerk hadden willen hebben, en de aesthetischen wat uitgebreider over muziek en kunst, en ontdekken de tuinsters met teleurstelling, dat de bloemen- en groententuin zelfs heelmaal vergeten is, maar als er een tweede druk komt, wordt dat mogelijk nog aangevuld. En dan zou het boek menselijkerwijze volmaakt zijn.

Ik hoop, dat dit boek in veel gezinnen een vaste plaats krijgt naast moeders eigen Bijbel, zooals men vertelt dat vroeger in de huiskamers onzer voorouders twee boeken naast elkander lagen: de Bijbel en de gedichten van Vader Cats. Trouwens, daarvoor behoeft men niet eens twee eeuwen terug te gaan, ik herinner me dat nog wel uit mijn eigen jeugd.

En dan zou ik ook wenschen, dat vaders dit boek eens in handen namen. Ja, want ook voor hen staat er heel wat in. Ze zullen eenig besef krijgen van de geweldige taak, die er op zwakke, maar door liefde en geloof sterke vrouwenschouders rust. En zij zullen misschien daardoor zelf te meer ook de verantwoordelijkheid van hun eigen vader-taak gaan beseffen. Er zijn nog te veel mannen, vooral ook onder de intellectuele werkers, die meer maatschappelijke dan vaderlijke verantwoordelijkheid bezitten.

En nu zou ik erg graag hier en daar uit de verschillende hoofdstukken iets gaan citeeren. Er staan zulke prachtige dingen in. Ook wel dingen, waar men eens over zou willen discussiëren. Een uittaling b.v. als van Dr Knoppers om groote zoon of dochter's Zondags maar naar „hun“ dominee te laten trekken, zal sommige „orde“-lievende ouders in verzet brengen. Maar dat hindert niet, wanneer het boek dit maar bewerkt, dat wij allen met te meer ernst onze grootsche oudertaak opnemen, omdat wij gezien hebben, dat in onze gezinnen de toekomst van Christus' Kerk bezig is op te groeien, en dat de Heere ons, vaders en moeders, als bewaarders en verzorgers daarover gesteld heeft.

Welk een taak!

Welk een opdracht!

Wordt het nu ook belangrijk om moeder te zijn?

Het is niets minder dan een goddelijke roeping!

En nu citeer ik téch nog even uit het prachtige hoofdstuk van Mevrouw Kraan—v. d. Burg „Moe-

der—Vader“ dezen éenen zin: „Meestal is het voor de vaders moeilijker het goddelijke van hun beroep te zien dan voor de moeders“.

Dat is zoo, vooral nu we zoo'n pracht van een helper-op-den-weg hebben gekregen als het Boek voor Moeder voor ons blijkt te zijn.

W. Cr.—de V.

OPVOEDING EN ONDERWIJS

Een nieuw pleidooi voor „de“ vereenvoudigde spelling.

III.

In twee artikelen brachten we eenige bedenkingen in tegen een door den Heer W. J. C. Buitendijk opgeworpen stelling, volgens welke Bilderdijk's taalbeschouwing een uitnemende basis zou vormen voor „de“ Vereenvoudigde Spelling.¹⁾

We waren van meening, en poogden dit met argumenten te staven, dat het tegendeel veeleer het geval was. Dat de (naturalistische) taalbeschouwing, welke door de school van Kolléwijn werd gepopulariseerd, met Bilderdijk's taalkundige beginselen, in hun samenhang beschouwd, in scherp conflict moest komen. Hiermede was evenwel nog niet direct de vraag aan de orde gekomen hoe wij, die toch niet in alles met Bilderdijk ééns geestes zijn, de bewuste beweging hebben te bezien.

Deze vraag wil de heer Buitendijk beantwoorden in de volgende stelling: „De spellingvereenvoudiging strijdt niet met de Calvinistische beginselen; integendeel, de taalbeschouwing, die er aan ten grondslag ligt is principiëel juist“.

Alvorens de houdbaarheid van deze opvatting te toetsen, vestigen we de aandacht op twee dingen: ten eerste is hier sprake van „de“ spellingvereenvoudiging. De uitdrukking moge aan nauwkeurigheid te wenschen laten, maar blijkbaar is gedacht aan dat streven, waaraan de naam van Kolléwijn o.a. onafscheidelijk is verbonden. Een streven dat, ondanks nuances in opvatting bij zijn verdedigers, over 't geheel genomen een vrijwel zich zelf gelijk blijvend karakter draagt en zich bewust laat inspireren door moderne taalwetenschappelijke theorieën die hierin één zijn, dat ze den Schepper en Wetgever der taal niet erkennen.

Het tweede is dit: in de toelichting op zijn stelling veroorlooft de heer Buitendijk zich deze ironie: „bij mijn weten, heeft tot nog toe niemand één plaats uit de H. Schrift of één artikel van de Belijdenis kunnen noemen waaruit blijkt, dat spellingvereenvoudiging zondig en verkeerd is“.

Natuurlijk niet. Niemand heeft de dwaasheid spellingvereenvoudiging te verketteren, maar hier loopt het geding over de vereenvoudiging, welke achtergrond en diepere motieven, welke beginselen door Dr A. Kuyper al vóór derlijg jaren en in 1934 door den Senaat der Vrije Universiteit als on-Schriftuurlijk zijn afgewezen.

Wat de heer Buitendijk nu betoogen gaat is niet, dat men, zich vrijmakend van de motieven en theorieën der Kolléwijn'sche school, in de praktijk haar richtlijnen en voorschriften kan billijken, maar dit: dat haar taalbeschouwing principiëel juist is.

Om dit aannemelijk te maken redeneert de heer B. ongeveer aldus: het fundamentele probleem raakt de verhouding van gesproken en geschreven taal, met name de vraag, aan welke van beide het „primaal“ toekomt. Nu luidt het geen twijfel, dat de pas geschapen mensch sprak, doch niet schreef. Ergo: de geschreven taal heeft zich naar de gesproken taal te richten en deze laatste naar het „Algemeen Beschaafd“.

Voor zoover een gepaste eerbied voor de traditie en inachtneming van de regels der analogie dit gedooft, moet de spelling zoo dicht mogelijk de uitspraak der beschaafde sprekers benaderen. En dan vooral: „de verbuigings-uitgangen (ook de sexe-n van Min. Marchant) moeten uit de schrifttaal verdwijnen, aangezien ze in de gesproken, d.i. de levende taal, althans van Noord-Nederland, niet meer bestaan“ (spatiëring van mij, D.)

Ziehier de Kolléwijn'sche theorie gedooft en gekerstend in een meer dan Rooms-Katholiek tempo. Wien dit verrast, hij overdenke de in dit verband door den heer B. gemaakte opmerking: „Ik zal daar niet te diep op ingaan; mijn bedoeling is immers slechts een principiële uiteenzetting te geven“ (spatiëring van mij, D.)

Hiermede zijn, vreezen we, de problemen wel wat fors vereenvoudigd. De nieuwe taalwetenschap, waarmede de Vereenvoudigers zoo gaarne 't zij werken, 't zij scherpen of coquetteeren, grijpt heel wat dieper.

We noemen hier slechts één naam: dien van Hermann Paul, in wiens *Prinzipien der Sprachgeschichte* (de eerste druk is van 1880) men de voornaamste Vereenvoudigers-ideeën, voor zooverre ze van taal filosofischen of taalbeschouwend aard zijn, terug kan vinden. De Vooy's schrijft dan ook: „Een diep inzicht in het wezen van de taal werd eerst verkregen, toen

1) *Paedagogisch Tijdschrift voor het Chr. Onderwijs*, Aug.-Sept. 1938.

de taalpsychologie voor de taalwetenschap nieuw banen opende. Het is de grote verdienste van Paul dat hij met zijn *Prinzipien der Sprachgeschichte* in deze richting voorgedaan is... De beschouwing van de taal als psychisch product ondermijnde de gangbare voorstelling van de taal als een leven op zich zelf staand organisme.“²⁾

We zullen dus goed doen met in ieder geval Paul te laten spreken. Waarbij het wel vanzelf duidelijk is, dat we niet volstaan kunnen met te lezen hij hij over taal en schrift denkt. Dat komt pas in het laatste deel van zijn werk aan de orde. Natuurlijk achter de vraag naar de verhouding van gesproken en geschreven taal ligt deze: wat dunkt u van de taal? We spreken over de taal van den mens. Gods beeld geschapen, in zonde gevallen mensch.

Allereerst moeten we ons hiervan helder bewust worden, dat Paul, wat zijn denkbeelden over zielkunde betreft, zich aan de leiding van Herbart toevertrouwt. Wie het zelf niet slag op slag heeft bemerkt, geloove het op gezag van Paul zelf³⁾. Dit is van te meer belang, omdat Paul de zielkunde ziet als „voornaamste basis“ van zijn wetenschap (pag. 6).⁴⁾ Wat beteekent dit volgen van Herbart. Deze psycholoog (1776—1841) ziet de ziel als het veelbewogen schouwtooneel van voorstellingen. Voorstellingen die met elkander versmelten of om den voorrang strijden. De sterkste wint. Welnu zielkundige processen wil verklaren, zal gelijktijdig in de natuurwetenschappen gedaan worden, wetenschappelijke formules moeten opstellen welke de wetten van deze zielkundige mechanica vastleggen.

De oude onderscheiding van „zielsvermogen“ als verstand en wil, berust volgens Herbart niet op realiteit.⁵⁾ Met voorstellingen en haar onderlinge verhoudingen heeft de psycholoog te maken. Daar alleen liggen de werkelijke oorzaken van het psychologisch gebeuren, van denken, gevoelen, willen. Dat deze mechanistische zielkunde geelensruimte laat aan de vrijheid der menschenlijks-persoonlijkheid, aan het zedelijk en godsdienstig leven van den mensch, dat ze de ziel als ziel verloochent, is duidelijk. Duidelijk evenzeer, dat een linguïstiek die zich door zulke zielkundige beginselen laat beheerschen nooit die van den Schrift geloovige kan worden.

Welnu, zooals we reeds opmerkten: deze psychologie heeft in Paul's Prinzipienleere een eerplaats. Daarnaast heeft de evolutie-idee groote invloed op zijn denken.

Hij spreekt van een diertaal, welke een stadium vertegenwoordigt, dat ook de menschen eens heeft doorloopen (188). Taalschepping heeft nog altoos plaats. Een andere wetenschappelijke taalbeschouwing dan een historische is niet denkbaar. Wat hij in zijn werk dan ook wil geven is een theorie der taalontwikkeling. Welke ontwikkeling door welken wordt beheerscht (206; 7). Meest onbewust wordt de taal geschapen. Het doel speelt in de taalontwikkeling geen andere rol dan Darwin toekent op het gebied der organische natuur. Doelmatigheid bestaat over het al of niet voortbestaan der taalelementen (32) Het toeval vindt erkenning (208 enz.).

Belangrijk is ook, dat voor Paul er zooveel talen zijn als individuen. Zooals de zoologie een radicaal ommekeer ten goede heeft beleefd, door verovering van het inzicht, dat er alleen individuen bestaan en dat de soorten slechts abstracties zijn van het menschelijk verstand (36); zooals de psychologie pas wetenschap werd op het oogenblik dat ze de onderscheiding der „zielsvermogen“ prijsgaf, wij enkel product van abstractie, zoo is het voor de taalwetenschap van vitaal belang te zien, dat een „Gemeinsprache“, een algemeene taal (als b.v. het Nederlandsch) geen reëel bestaan heeft.

Om dit toe te lichten, grijpt Paul naar een voor ons zeer leerzame vergelijking: de algemeene taal verhoudt zich tot het werkelijke spreken als het een belijdenis tot het geheel van godsdienstige opvattingen en gevoelens in een bepaalden kring. Reëel zijn de laatste; de confessie is slechts ideale norm. Zoo nu staat het ook met de taal: reëel is wat deze of die Nederlander op een gegeven oogenblik spreekt; het Nederlandsch moge als ideale maatstaf dienst doen, maar daarmede is dan ook alles gezegd. Wat den taalvorschier aangaat, dat is alle uitingen van het spraakvermogen van alle individuen. (404; 24).

Ongedwongen volgt hieruit: alleen dat taalvermogen „natuurlijk“ heeten, dat door geen vorm van schoolmeesterswerkzaamheid wordt geregeld. (35)

Het vereischt, dunkt ons, geen lang nadenken om in te zien, dat een taalbeschouwing, die tot onder anderen deze uitspraken voert, door het Schriftgeloovig denken niet kan worden geassimileerd. Het evolutionisme, dat de spraak van den beelddrager Gods ontadelt tot een soort geperfectioneerde diertaal; de loochening van zondeval, spraakverwarring en spraakverwording; de hiermede onmiddellijk gegeven critische houding tegenover opzettelijke taalcultuur; het breken van

2) *De Achtergrond van de Spellinghwestie* (1919), opgenomen in *Verz. Taalk. Opt.* I, Groningen 1924, pag. 161 vlg.

3) *Voorrede 4de dr.*, pag. V.

4) We citeeren naar den 5den druk, Halle, 1920.

5) De Christen, die dezen term minder juist mocht achten heeft daarvoor andere gronden dan Herbart, en van Paul (11). Zie b.v. *Bavinck-Kuyper, Inleiding in de Zielkunde*, pag. 23 vlg.

alle vastheid in de lijke taaluitingen van de hogere heerscht en norm met de Openbaring of liberale politiek.

Paul nu is het, als grondlegger. Behalve hij, hebben anderen hun vrucht, maar het ons hen te laten bewijs, vastgeste Paul ook corrigeren brachten, de den God der Schrift.

Zoo bleven de realistische opvattingen wortelt hun in de isoleerde zienswijze om de begrippen.

De groote vraag als schepsel G vergroeiend, vande bewaard, door den mens verzorgen en in blinde noodzake product, indien aan geen norm.

Voor het taal al werd en waard, de wijn n.

Het zou even zijn een groot a dissen die V. zoer begripellij landsch uitgave bochel“; „n eisen“ en zoo maar vestigen te doen hebbe zelf gezonde doch met uitsel dat zich bij ling van een taalsoort... v dacht of zorg bestaan.“⁶⁾

Men kwam taal synoniem taal zich hebbe Beschaafd“; v reeds aankond.

Nu is het m los van den toeh ook erus politieke dwa totdat de wo dier leuzen vo m in ons gev derne taalwet beweging het kennen als v sprongen van digers zelf ni wezen, hebber van de theori K.

6) *Kruisinga in aan Wille, Taalk*

In „The F Kuiser een l bestuilen, de in Noord-Am Bij den ke Heilig Avond maalsformul gebruikt.

Er werd e gestelde her studeeren en

Goedkeuring commissie v maken van de „int eekomstig van.

Aan besta leken-mede de synode financieel o nemen.

Voorstelle van tweejaar De synode v